

- Κεφάλαιο στο βιβλίο Μπαγάκης Γ.,(2004) «Ο Εκπαιδευτικός και το αναλυτικό πρόγραμμα» Εκδόσεις Μεταίχμιο σ.499-506

**ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ
ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΤΗΤΑ –Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ "Ο ΝΑΥΤΙΛΟΣ
ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ..."**

Μανούσου Ευαγγελία¹,

Εκπαιδευτικός, Μ.Εδ. Πληροφορική στην Εκπαίδευση, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστημίου Αθηνών,

e-mail: manousoug@gmail.com

Μπαρδάκη Αλεξία²,

Εκπαιδευτικός, Υπ. Διδάκτωρ του Τμήματος Αρχειονομίας-Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου

e-mail: abardaki@in.gr

Νίκα Βασιλική³,

Εκπαιδευτικός, Υπ. Διδάκτωρ του Τμήματος Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου,

e-mail: mare11@otenet.gr

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σύγχρονη εποχή οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις αλλά και γενικότερα οι βαθιές και εκτεταμένες αλλαγές που συμβαίνουν, δεν είναι δυνατό να αφήσουν ανεπηρέαστη την εκπαίδευση. Είναι πλέον φανερό ότι μέσα στις επόμενες δεκαετίες θα διαμορφωθούν εντελώς νέες συνθήκες στους τρόπους μάθησης και διδασκαλίας, επηρεασμένες από τις αλλαγές που συντελούνται σε όλο τον πλανήτη.

Η μετάβαση στην "κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας" καθορίζει ένα γενικότερο επαναπροσδιορισμό στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η ανάγκη αυτή αφορά και στις καινοτόμες και ριζοσπαστικές δράσεις (Μπακιρτζής, 2000) όπως η

¹ Συντονίστρια του Εθνικού Δικτύου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Ειρήνη στη Μεσόγειο, "Ο Ναυτίλος ταξιδεύει..."

² Μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας του Εθνικού Δικτύου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Ειρήνη στη Μεσόγειο, "Ο Ναυτίλος ταξιδεύει..."

³ Μέλος της Συντονιστικής και Παιδαγωγικής Ομάδας του Εθνικού Δικτύου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Ειρήνη στη Μεσόγειο, "Ο Ναυτίλος ταξιδεύει..."

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ήδη από το 1997⁴ η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση προσανατολίζεται προς μια Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της οποίας "σκοπός είναι να δημιουργήσει ανθρώπους ικανούς στο να αναπτύξουν γνώσεις, αξίες και δεξιότητες τέτοιες, ώστε να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σχετικών με τον τρόπο που δρούμε σε προσωπικό αλλά και συλλογικό επίπεδο τόσο τοπικά όσο και πλανητικά, να μπορούν να καλυτερέψουν την ποιότητα της ζωής τώρα χωρίς να ζημιώνουν τον πλανήτη στο μέλλον"(Panel for Education for Sustainable Development, 1998)

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Τα τελευταία χρόνια στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης εμφανίζονται όλο και πιο συχνά διάφορα Θεματικά Δίκτυα (Θ.Δ.). Πρόκειται για ένα σύνολο σχολείων, το οποίο εκπονεί πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με το ίδιο θέμα, υπό την καθοδήγηση συνήθως ενός ή περισσότερων φορέων (Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Μη Κερδοσκοπικής Περιβαλλοντικής Οργάνωσης, Μ.Κ.Ο κ.α.). Στα πλαίσια του Δικτύου τα σχολεία υποστηρίζονται από το φορέα ή τους φορείς με ποικίλους τρόπους όπως:

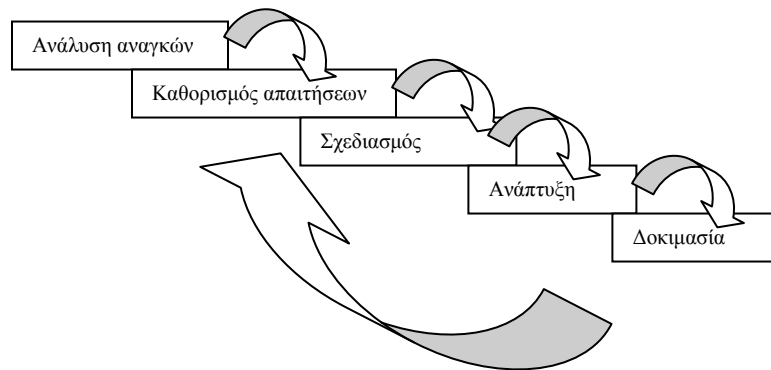
- ✓ δημιουργία και αποστολή εκπαιδευτικού υλικού,
- ✓ πολύπλευρη και πολυεπίπεδη επικοινωνία
- ✓ υποστήριξη σε παιδαγωγικά, μεθοδολογικά και επιστημονικά ζητήματα

Τα παραπάνω αποτελούν βασικά και απολύτως απαραίτητα στοιχεία για το σχεδιασμό, τη λειτουργία και την ανάπτυξη ενός Θ.Δ. Ο σχεδιασμός ενός Δικτύου αποτελεί το καθοριστικό πλαίσιο για την ανάπτυξή του αφού καθορίζει τη φιλοσοφία, τους άξονες και τη μεθοδολογία λειτουργίας του.

Ο σχεδιασμός ενός δικτύου θα μπορούσε ενδεικτικά να δανειστεί ως μοντέλο ένα κλασικό πρότυπο ανάπτυξης λογισμικού, αυτό του «καταρράκτη» (waterfall) στο οποίο υπάρχει μια καθορισμένη σειρά αλληλεξαρτώμενων φάσεων (Μακράκης, 2000,σελ. 84,85).

(Σχήμα 1)

⁴ Διεθνής Διάσκεψη με θέμα: «Περιβάλλον και Κοινωνία: Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση των πολιτών για την Αειφορία», Θεσσαλονίκη, 1997 με τη συνεργασία της UNESCO, της Ελληνικής Κυβέρνησης και της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.

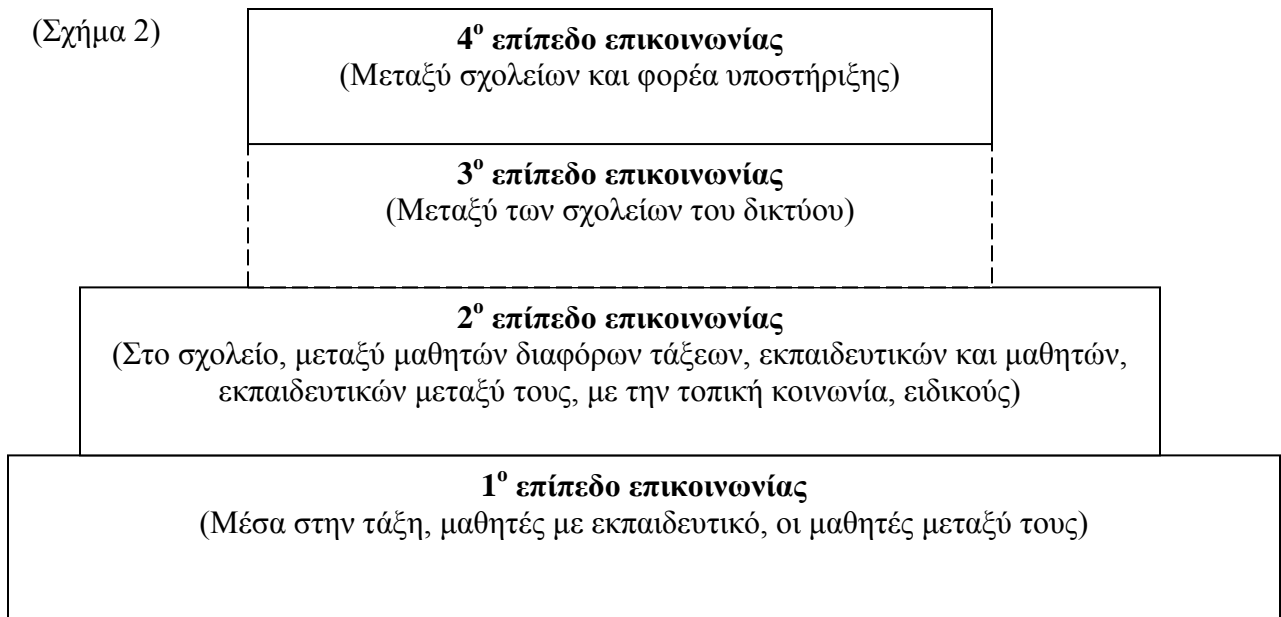

Οι φάσεις αυτές μετά την αξιολόγηση της αρχικής δοκιμασίας (πιλοτική εφαρμογή) μπορούν να επανεξεταστούν και να διαφοροποιηθούν σε κάποια ή σε όλα τα στάδια εφόσον προκύψουν διαφοροποιημένες ανάγκες (διαμορφωτική αξιολόγηση). Στη διαδικασία του σχεδιασμού μπορούν να συμβάλλουν άτυπες έρευνες, διαπιστώσεις και πληροφορίες από διάφορες πηγές προκειμένου το δίκτυο να καλύψει πραγματικές ανάγκες.

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η επικοινωνία δεν είναι απλώς ένα απαραίτητο συστατικό ενός Θ.Δ είναι ένα από τα σημαντικότερα ζητούμενα και εμπεριέχεται στην έννοια του Δικτύου. Αυτή η επικοινωνία είναι πολυεπίπεδη, πολύμορφη και συνεχής, ενώ τα επίπεδα μπορούν να αναπαρασταθούν σε γενικές γραμμές ως εξής:

(Σχήμα 2)

μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών. Η επεξεργασία του θέματος στα πλαίσια του Δικτύου μπορεί να έχει μορφή μιας προφορικής συζήτησης, γραπτών εργασιών

ανακοινώσεων, δραματοποιήσεων, φωτογραφιών, ειδήσεων από τον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο, κτλ. Πρόκειται για το βασικότερο επίπεδο επικοινωνίας.

2^ο επίπεδο επικοινωνίας: πραγματοποιείται στα πλαίσια του σχολείου-μέλους. Η επικοινωνία αυτή αναπτύσσεται ανάμεσα σε μαθητές διαφόρων τάξεων, αλλά και ανάμεσα σε μαθητές και κοινωνία. Μπορεί να έχει τη μορφή ενημερωτικής εκδήλωσης, σχετικής με το θέμα του Δικτύου, από μια τάξη στις άλλες τάξεις του σχολείου, στην τοπική κοινωνία, συνάντησης με ένα σημαντικό πρόσωπο ή ειδικό για κάποιο θέμα, ή δημοσίευσης. Πρόκειται για ένα επίπεδο επικοινωνίας αρκετά ανεπτυγμένο και σημαντικό γιατί συμβάλλει στο άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία, στην υλοποίηση δράσεων στα πλαίσια του προγράμματος που αφορά στο Δίκτυο.

3^ο επίπεδο επικοινωνίας: πραγματοποιείται ανάμεσα στα σχολεία-μέλη του Δικτύου τόσο σε επίπεδο μαθητών όσο και εκπαιδευτικών. Μπορεί να έχει τη μορφή της ανταλλαγής εκπαιδευτικού υλικού, επιστολών, σημειώσεων ή και τοπικών προϊόντων τα οποία παίζουν το ρόλο των «πρέσβων» συμβάλλοντας στην ανταλλαγή απόψεων. Αφορά σε ένα σημαντικό επίπεδο επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείων, το οποίο συχνά παραμελείται ή δεν υποστηρίζεται αρκετά. Ωστόσο στα πλαίσια ενός Δικτύου είναι απαραίτητος ο σχεδιασμός τέτοιου είδους μηχανισμών που θα συμβάλλει στην καλλιέργεια και τη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ σχολείων. Η επικοινωνία αυτού του είδους μπορεί να υποστηριχτεί σημαντικά από τις νέες τεχνολογίες και να οδηγήσει σε αξιόλογα αποτελέσματα.

4^ο επίπεδο επικοινωνίας: πραγματοποιείται ανάμεσα στα σχολεία-μέλη και στο φορέα σχεδιασμού και υλοποίησης του Θ.Δ. Αφορά σε επικοινωνία που πραγματοποιείται μέσω της αποστολής παιδαγωγικού υλικού, επιστημονικής υποστήριξης, ομάδων εργασίας, σεμιναρίων, εκδηλώσεων κτλ. Η επικοινωνία αυτή πρέπει να είναι συνεχής και να ανατροφοδοτεί το σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων του Θ.Δ.

Τα επίπεδα επικοινωνίας συμπεριλαμβάνουν και άλλα υποεπίπεδα και δεν αφορούν σε μια γραμμικού τύπου επικοινωνία. Η επικοινωνία στα πλαίσια ενός Θ.Δ αποτελεί ένα πολύπλοκο σύστημα που εμπεριέχει τα είδη της επικοινωνίας που αναπτύσσονται σε μια τάξη, σε ένα σχολείο, σ' ένα φορέα αλληλοεμπλεκόμενα και αλληλοεξαρτώμενα ευρισκόμενα πάντα σε διαρκή εξέλιξη.

«Η μη γραμμική συμπεριφορά είναι κοινή στην πραγματική ζωή, ιδιαίτερα στον έρωτα και στον πόλεμο». (Crick, 1995)

ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η ένταξη ενός σχολείου, ή μιας τάξης σ' ένα Θ.Δ με την πολύπλευρη και πολύμορφη επικοινωνία που αναπτύσσεται, προσφέρει μερικά επιπλέον πλεονεκτήματα (και δεσμεύσεις) στην προώθηση της διαθεματικότητας, σε σχέση με την οργάνωση ενός διαθεματικού σχεδίου εργασίας στα πλαίσια μιας τάξης. Ένα Δίκτυο σχεδιασμένο και εφαρμοσμένο σύμφωνα με τις μεθοδολογικές αρχές των σχεδίων εργασίας, μπορεί να συμβάλλει στη διαθεματική οργάνωση της γνώσης και να της δώσει νέα ώθηση μέσω της επικοινωνίας με άλλες τάξεις, σχολεία και επιστημονικούς φορείς που υποστηρίζουν τη δράση του Δικτύου.

Η ανάπτυξη ενός Θ.Δ γύρω από το επιλεγμένο θέμα⁵ το οποίο είναι σημαντικό για τους μαθητές, και αφορά στο άμεσο ή ευρύτερο περιβάλλον του σχολείου, στην κοινωνία, στον πολιτισμό συγκλίνει προς τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης. Η σύνδεση του σχολείου με τη κοινωνία θα πρέπει να αποτελεί όχι μόνο στόχο αλλά και προϋπόθεση για ένα Θ.Δ. Από την άλλη στα Θ.Δ, όσο και στα διαθεματικά προγράμματα είναι ζητούμενο η επίτευξη της μάθησης μέσα σε αυθεντικά πλαίσια, όπως και η πολυεπίπεδη ενιαιοποίηση μορφών γνώσης που προέρχονται από τη βιωματική γνώση όσο και από τους κλάδους της επιστήμης (Ματσαγγούρας, 2003)

Για να επιτευχθούν όμως όλοι οι στόχοι της διαθεματικότητας στα πλαίσια ενός σύγχρονου Θ.Δ. είναι απαραίτητο να βασίζεται εκτός των άλλων και σ' ένα επιστημονικά τεκμηριωμένο παιδαγωγικό πρότυπο υλικό που θα στοχεύει στην καλλιέργεια γνώσεων, στην ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών.

Ένα μεθοδικά σχεδιασμένο Δίκτυο, σύμφωνα με το μοντέλο που παρουσιάσαμε (σχήμα 1), μπορεί να θεωρηθεί ως ένα οργανικά συνδεδεμένο σύνολο ανθρώπων οι οποίοι εργάζονται μόνοι τους αλλά και σε συνεργασία με άλλους με στόχο να ενεργοποιηθεί η πολυεπίπεδη δυναμική του Θ.Δ. Βασίζεται και αξιοποιεί ένα σύνολο

⁵ "Θέμα αποτελεί κάθε στοιχείο του φυσικού και κοινωνικού κόσμου, το οποίο στο πλαίσιο της διαθεματικής προσέγγισης εξετάζεται ως ενιαία ενότητα χωρίς αναφορές και περιορισμούς από το σύστημα των επιστημονικών κλάδων. Θεωρητικά κάθε τι μπορεί να αποτελέσει θέμα μελέτης, αλλά παιδαγωγικά ενδείκνυται τα επιλεγμένα θέματα (α) να παρουσιάζουν ενδιαφέρον, (β) να υποδιαιρούνται σημαντικά στο χρόνο (άλλοτε και τώρα) και στο χώρο (εδώ και εκεί)" (Ματσαγγούρας, 2003)

πληροφοριών που θα διευκολύνουν την πρόσβαση στη γνώση, οι οποίες αφού δώσουν το αρχικό ερέθισμα, θα είναι ανοιχτές σε προσθήκες ή προσαρμογές ώστε να εξελιχθούν σε νέες πληροφορίες → γνώσεις που θα διαχυθούν προς επεξεργασία στα υπόλοιπα μέλη για να διαμορφώσουν και πάλι νέες πληροφορίες → γνώσεις για τους συμμετέχοντες στο Θ.Δ..

Σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία, αλλά και το γενικότερο ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού για ένα Θ.Δ. θα πρέπει να πληρούνται ορισμένες προδιαγραφές, οι οποίες στοχεύουν να:

- υποστηρίζουν την ενιαιοποίηση της γνώσης
- διευκολύνουν τη μετάβαση από το δασκαλοκεντρικό στο μαθητοκεντρικό μοντέλο σχολείου
- εξασφαλίζουν την ενεργό μάθηση μέσω της προσωπικής εμπλοκής των μαθητών (Dewey, 1916, Μπακιρτζής, 1999)
- ενισχύουν την ερευνητική διάθεση των μαθητών
- αναπτύσσουν αξίες και θετικές στάσεις
- καλλιεργούν την πολυεπίπεδη επικοινωνία μεταξύ των μαθητών της τάξης, μεταξύ των μαθητών των άλλων σχολείων του δικτύου καθώς και με την γύρω κοινότητα,
- απελευθερώνουν τη δημιουργικότητα,
- εξάπτουν τη φαντασία,
- χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες τόσο για την εύρεση πληροφοριακού υλικού όσο και για την υποστήριξη της επικοινωνίας,
- συμβάλλουν στις ισότιμες πολυπολιτισμικές σχέσεις και τη θετική αυτοεικόνα των παιδιών
- παρέχουν τη δυνατότητα αξιολόγησής της

Επιπλέον ένας από τους βασικότερους στόχους του υλικού ενός Θ.Δ. που αναπτύσσεται στα πλαίσια τόσο της διαθεματικότητας όσο και της διεπιστημονικότητας οφείλει να είναι η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών. Η υλοποίηση ενός προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης προϋποθέτει την αξιοποίηση πολλών πηγών πληροφόρησης, οι οποίες στα πλαίσια ενός Θ.Δ. πολλαπλασιάζονται, διαμέσου της πολλαπλής αλληλεπίδρασης. Δημιουργείται κατ' αυτό τον τρόπο ένα μαθησιακό

περιβάλλον που μπορεί να αξιοποιηθεί πολύπλευρα και να συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Οι μαθητές μαθαίνουν να μην είναι απλοί χρήστες των πληροφοριών αλλά εκπαιδεύονται να (Piette, 1996):

- Τις επεξηγούν (θέτουν ερωτήματα, κρίνουν ορισμούς, διακρίνουν προβλήματα κ.α.)
- Τις ελέγχουν ως προς την αξιοπιστία (πηγών και πληροφοριών) και τη λογική τους αξία
- Τις αξιολογούν
- Δημιουργούν και επαναπροσδιορίζουν την επιχειρηματολογία τους

Στα πλαίσια ενός Θ.Δ. προσανατολισμένου στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, δίνονται ευκαιρίες για την ανάπτυξη και αξιοποίηση και άλλων καινοτόμων μορφών εκπαίδευσης που μπορούν να υποστηρίξουν τόσο την ενιαιοποίηση της γνώσης, όσο και άλλα σημαντικά στοιχεία της διαθεματικής προσέγγισης. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η συστηματική και ολοκληρωμένη ανάπτυξη προγραμμάτων Μουσειακής Αγωγής που μπορούν να στηρίζουν ενεργητικά θέματα που αφορούν άμεσα ή έμμεσα τον Πολιτισμό συμβάλλοντας στις διαθεματικές προεκτάσεις.

Είναι γεγονός ότι η επίσκεψη σε ένα ή περισσότερα Μουσεία αποτελεί μια από τις πιο συχνές δραστηριότητες των καινοτόμων προγραμμάτων. Η συνηθισμένη πρακτική σε αυτές τις περιπτώσεις είναι μια "σχετικά οργανωμένη" επίσκεψη από τον εκπαιδευτικό και σε μερικές περιπτώσεις η ξενάγηση ή η παρακολούθηση κάποιου προγράμματος αν υπάρχει. Στα πλαίσια ενός Θ.Δ., αυτή η μορφή εκπαίδευσης μπορεί να υποστηριχθεί πιο συστηματικά και συγκροτημένα μέσω της επικοινωνίας είτε μεταξύ σχολείων και παιδαγωγικής ομάδας (4^ο επίπεδο), είτε μεταξύ των σχολείων (3^ο επίπεδο) αλλά και μέσα στο ίδιο σχολείο (2^ο επίπεδο)

Στη διαδικασία αυτή βοηθά και η φιλοσοφία του σύγχρονου Μουσείου που φιλοδοξεί να γίνει ένας "παράλληλος" με το σχολείο εκπαιδευτικός οργανισμός. Το σύγχρονο Μουσείο έχει κοινωνικό προσανατολισμό και οι αλλαγές στην κοινωνία, την οικονομία, την τεχνολογία και την πολιτική επηρεάζουν αναπόφευκτα την πορεία και την εξέλιξή του και επιβάλλουν την αναθεώρηση του ρόλου του (Μουσουρή,1999). Έτσι το Μουσείο αναδεικνύει τον εκπαιδευτικό και κοινωνικό του ρόλο, αξιοποιώντας τις

βασικές αρχές των θεωριών της επικοινωνίας και της μάθησης, και στοχεύοντας στην ενεργητική συμμετοχή του επισκέπτη.

Η μουσειακή εμπειρία έχει κατεξοχήν εκπαιδευτικό χαρακτήρα, ο οποίος επιδιώκει να τροφοδοτήσει την σχέση του παιδιού με την τέχνη και τον πολιτισμό και να διαμορφώσει τον αυριανό ενεργό και συνειδητό επισκέπτη.

Οι μαθησιακές διαδικασίες που συντελούνται στο μουσειακό πλαίσιο είναι δυναμικές και παράλληλα σύνθετες διαδικασίες αλληλεπίδρασης που διευκολύνουν την επικοινωνία, την ενεργό μάθηση και την οικοδόμηση της γνώσης (Hooper-Greenhill, 1999).

Η αξιοποίηση του κοινωνικού, ψυχαγωγικού και παιδευτικού χαρακτήρα του Μουσείου στο πλαίσιο ενός Θ.Δ. καινοτόμων δράσεων συμβάλλει στη διαθεματικότητα, και αποτελεί μια «ανοικτή» διαδικασία μάθησης που καλλιεργεί το ενδιαφέρον και την περιέργεια των παιδιών, δημιουργεί νέες εμπειρίες και βιώματα, ερεθίζει την φαντασία, αναπτύσσει τη δημιουργική και κριτική σκέψη. Η διατύπωση ερωτήσεων, η διαμόρφωση και ο έλεγχος υποθέσεων με την ανάκληση της προϋπάρχουσας γνώσης αποτελούν απαραίτητο συστατικό αυτής της διαδικασίας (Νάκου 1998). Η οργανωμένη Μουσειακή αγωγή στα πλαίσια ενός Θ.Δ. υποστηρίζει τη διαθεματική και τη διεπιστημονική προσέγγιση αναδεικνύοντας νέες διαστάσεις ενός θέματος και διευκολύνοντας την ανάπτυξη άλλων.

Ωστόσο καθοριστικό ρόλο για την προώθηση της διαθεματικότητας σ' ένα Θ. Δ. παίζει ο κύριος υποστηρικτικός φορέας που σχεδιάζει και καθοδηγεί το Θ. Δ. και το οποίο αποτελεί η Παιδαγωγική (και Συντονιστική) Ομάδα του Δικτύου. Ο ρόλος της Ομάδας αυτής είναι σημαντικός γιατί:

- συμβάλλει στην εύρυθμη λειτουργία του δικτύου, (συντονίζει δράσεις, υποστηρίζει τα σχολεία και την επικοινωνία του Θ.Δ)
- εμπλουτίζει και ανανεώνει το εκπαιδευτικό υλικό,
- υποστηρίζει την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο Δίκτυο,
- διερευνά και διευρύνει τις συνεργασίες με άλλους φορείς σχετικούς με το θέμα,
- ενημερώνει και ενημερώνεται για τις εξελίξεις κ.α.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ «Ο ΝΑΥΤΙΛΟΣ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ...»

Στα πλαίσια αυτών των προδιαγραφών και του σχεδιασμού κινείται η εφαρμογή και η υλοποίηση του Δικτύου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης "Ο Ναυτίλος ταξιδεύει..." Πρόκειται για ένα δίκτυο που αριθμεί πάνω από 50 Σχολικές Μονάδες (Νηπιαγωγεία και Δημοτικά Σχολεία) από όλη την Ελλάδα, που ασχολείται με το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Ειρήνη στη Μεσόγειο.

Τα σχολεία του δικτύου αξιοποιούν το διαθεματικό - διεπιστημονικό παιδαγωγικό υλικό που σχεδίασε η παιδαγωγική ομάδα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις δράσεις του Νηπιαγωγείου και των πρώτων σχολικών τάξεων. Το υλικό αυτό ονομάζεται "Το Σεντούκι του Ναυτίλου".

«Το σεντούκι του Ναυτίλου» είναι ένα μεγάλο ξύλινο κουτί (σεντούκι) το οποίο περιλαμβάνει υποστηρικτικό υλικό για την προώθηση των σκοπών του Δικτύου. Το υλικό αποτελείται από διάφορα «εργαλεία» όπως για παράδειγμα πυξίδα, κιάλια, ένα γυάλινο μπουκάλι για την ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ των σχολείων-μελών του Δικτύου, βιβλία (επιστημονικά, ιστορικά, λογοτεχνικά έργα, παραμύθια κ.α.) για τη Μεσόγειο, εκπαιδευτικό λογισμικό, ειδικά σχεδιασμένο για το Δίκτυο, βιβλίο δραστηριοτήτων για το μαθητή, βιβλίο μεθοδολογικών προτάσεων και δραστηριοτήτων για τον/την εκπαιδευτικό, επιδαπέδιο χάρτη της Μεσογείου κ.α.

Καθετί που περιέχεται στο Σεντούκι έχει συγκεκριμένο στόχο και προτείνεται συγκεκριμένη μεθοδολογία για την αξιοποίηση του ενώ είναι σύμφωνο με τη φιλοσοφία και τις προδιαγραφές οι οποίες περιγράφηκαν παραπάνω. Επίσης στοχεύει στην υλοποίηση μιας σύνθετης καινοτόμου δράσης που αφορά στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, στην Εκπαίδευση για την Ειρήνη, στη Μουσειακή και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση.

«Ο ναυτίλος ταξιδεύει...» είναι ένα Δίκτυο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί προωθημένης διαθεματικότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bigge M., (1990) *Θεωρίες Μάθησης για Εκπαιδευτικούς*, Πατάκης, Αθήνα Gutenberg, Αθήνα
- Hooper-Greenhill E. (1999), «Σκέψεις για τη μουσειακή εκπαίδευση και επικοινωνία στη μεταμοντέρνα εποχή», *Αρχαιολογία και Τέχνες* 72.
- Piette J., (1996) *Education aux médias et fonction critique*, Harmattan, Paris Ασλανίδου Σ., (2000) *Ο μύθος του παθητικού τηλεθεατή*, Δρομέας, Αθήνα
- Bruner, J.S., (1997) *Πράξεις Νοήματος*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Γεωργόπουλος, Α., (2000) *Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση μπροστά στον 21^ο αιώνα*, στο Παπαδημητρίου Β., (επιμ.), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο πλαίσιο του 21^{ου} αιώνα, Προοπτικές και Δυνατότητες*, Λάρισα
- Γεωργόπουλος, Α, και Τσαλίκη, Ε., (1990), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Gutenberg, Αθήνα,
- Καμαρινού, Δ., (2000)*Βιωματική Μάθηση στο Σχολείο*, Ξυλόκαστρο
- Μακ Κουεϊλ Ντ., Βινταλ Σβεν, (1991) *Μοντέλα Επικοινωνίας*, Καστανιώτης
- Μακ Κουεϊλ Ντενις, (1997) *Εισαγωγή στη θεωρία της μαζικής επικοινωνίας*, Καστανιώτης, Αθήνα
- Μακκομπς Μ., Εϊνσιντελ Εν., Ουίβερ ντ., (1996)*Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και η διαμόρφωση της κοινής γνώμης*, Καστανιώτης, Αθήνα
- Ματσαγγούρας, Η., (2000) *Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα
- Μακράκης Β., (2000), *Υπερμέσα στην εκπαίδευση, Μια κοινωνικο-εποικοδομιστική προσέγγιση*, Εκδόσεις Μεταίχμιο
- Ματσαγγούρας, Η., (2003) *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση, Εννοιολογική-Αναπλαισιώση και Σχέδια Εργασίας*, Εκδόσεις Γρηγόρης, Αθήνα,
- Μουσούρη Θ. (1999), «Μουσεία για όλους; Προγράμματα προσέγγισης στο διεθνή χώρο», *Αρχαιολογία και Τέχνες* 73.
- Μπακιρτζής, Κ., (2000) *Προς μια κοινωνιοψυχολογική θεώρηση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, στο Παπαδημητρίου Β., (επιμ.), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο πλαίσιο του 21^{ου} αιώνα, Προοπτικές και Δυνατότητες*. Λάρισα,

- Νάκου Ε.(1998), «Η αξιοποίηση του παιδευτικού χαρακτήρα των μουσείων και ο σχεδιασμός μιας σύγχρονης μουσειακής αγωγής», *Σύγχρονη Εκπαίδευση* 102,
- Ντάβου Μπετινα, (2000) *Οι διεργασίες της σκέψης στην εποχή της πληροφορίας*, Παπαζήσης, Αθήνα
- Ντολιοπούλου, Ε., (1999) *Σύγχρονες τάσεις της Προσχολικής Αγωγής*,
- Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα,
- Χρυσafiδης, Κ., (2000) *Βιωματική - Επικοινωνιακή Διδασκαλία*,